

Ministerstwo Sprawiedliwości

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

Załącznik nr 4

do Protokołu z 8. Posiedzenia

Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

dn. 23 marca 2026 r. w Warszawie,

Ministerstwo Sprawiedliwości, Aleje Ujazdowskie 11

Uchwała nr 5(25)/2026

Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

z dnia 23 marca 2026 roku

**w sprawie rekomendacji zmiany art. 170 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. –
Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie podniesienia liczby dni
w ciągu roku, w których ławnik może zostać wyznaczony do udziału w rozprawach**

§ 1.

Na podstawie § 2 ust. 3 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 marca 2025 r. w sprawie powołania Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości oraz § 2 ust. 3 Regulaminu Pracy Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości, Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości rekomenduje zmianę ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie brzmienia art. 170 § 1.

§ 2.

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości rekomenduje nadanie art. 170 § 1 u.p.u.s.p. następującego brzmienia:

„§ 1. Ławnik może zostać wyznaczony do udziału w rozprawach do dwudziestu dni w ciągu roku. Liczba tych dni może być zwiększona przez prezesa sądu tylko w ważnych przyczyn, a zwłaszcza w przypadku konieczności zakończenia rozprawy z udziałem tego ławnika.”

§ 3.

Uzasadnienie rekomendowanej zmiany stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 4.

Uchwała podlega przekazaniu Ministrowi Sprawiedliwości.

Prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz

Przewodniczący Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

Załącznik: Uzasadnienie do Uchwały nr 5(25)/2026

Uzasadnienie do Uchwały nr 5(25)/2026
Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości
z dnia 23 marca 2026 roku
**w sprawie rekomendacji zmiany art. 170 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. –
Prawo o ustroju sądów powszechnych w zakresie podniesienia liczby dni
w ciągu roku, w których ławnik może zostać wyznaczony do udziału w rozprawach**

1. Cel rekomendowanej zmiany

Rekomendowana zmiana ma na celu dostosowanie ustawowego limitu dni udziału ławnika w rozprawach do rzeczywistych potrzeb funkcjonowania sądów powszechnych. Obecne brzmienie art. 170 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych [dalej: p.u.s.p.] przewiduje, że ławnik może zostać wyznaczony do udziału w rozprawach do dwunastu dni w ciągu roku, a zwiększenie tej liczby jest możliwe wyłącznie przez prezesa sądu i tylko z ważnych przyczyn.

Tak ukształtowana regulacja jest nadmiernie sztywna i nie odpowiada w pełni praktyce funkcjonowania sądów. Zapewnienie ciągłości udziału ławników w rozpoznawaniu spraw, zwłaszcza spraw wieloterminowych lub wymagających stabilnego składu orzekającego, wymaga większej elastyczności niż wynikająca z obecnego limitu dwunastu dni.

2. Istota proponowanego rozwiązania

Proponuje się podwyższenie limitu wskazanego w art. 170 § 1 p.u.s.p. z dwunastu do dwudziestu dni w ciągu roku. Zmiana ta nie znosi rocznego limitu udziału ławnika w rozprawach ani nie zmienia społecznego charakteru funkcji ławnika. Przeciwnie, zachowuje ustawowy pułap aktywności ławniczej, a jednocześnie umożliwia bardziej racjonalne wykorzystanie osób już wybranych do pełnienia tej funkcji.

Podniesienie limitu do dwudziestu dni ograniczy potrzebę każdorazowego sięgania po wyjątkowy tryb zwiększania liczby dni przez prezesa sądu. Uprości to organizację pracy sądu oraz zmniejszy liczbę sytuacji, w których przekroczenie obecnego limitu wymaga dodatkowego uzasadniania, mimo że wynika z normalnych potrzeb organizacyjnych postępowania.

3. Wpływ na sprawność postępowań

Rekomendowana zmiana sprzyja sprawności postępowań sądowych. Większa dostępność ławników ułatwia zachowanie stabilności składów orzekających, co ma szczególne znaczenie w sprawach trwających dłużej albo wymagających wyznaczenia większej liczby terminów rozpraw.

Obecny limit dwunastu dni może prowadzić do trudności organizacyjnych, zwłaszcza gdy udział tego samego ławnika jest konieczny dla prawidłowego kontynuowania postępowania. Sam fakt, że obowiązujące przepisy przewidują możliwość zwiększenia liczby dni z ważnych przyczyn, potwierdza, że ustawowy limit może w praktyce okazywać się niewystarczający.

4. Argument systemowy i porównawczy

Za rekomendowaną zmianą przemawia również argument systemowy. Ustawodawca przyjął już w odniesieniu do ławników Sądu Najwyższego wyższy limit udziału w rozprawach, ustalając go na poziomie dwudziestu dni w roku. Skoro taki wymiar aktywności został uznany za zgodny z charakterem funkcji ławnika w ustawie o Sądzie Najwyższym, brak jest przekonujących argumentów za utrzymaniem wobec ławników sądów powszechnych istotnie niższego limitu.

Rozwiązanie polegające na ustaleniu limitu na poziomie dwudziestu dni nie ma więc charakteru nadzwyczajnego ani precedensowego. Znajduje ono oparcie w obowiązującym ustawodawstwie i zapewnia większą spójność regulacji dotyczących udziału ławników w wymiarze sprawiedliwości.

5. Wyniki badania ankietowego rad ławniczych

Za zmianą przemawiają także wyniki badania ankietowego skierowanego do rad ławniczych (Juchacz/Kosicka 2025/26). Z analizy 140 odpowiedzi na to pytanie wynika, że największa grupa respondentów – 80 rad ławniczych, tj. 57% – opowiedziała się za zwiększeniem liczby dni orzeczniczych albo za odejściem od obecnego sztywnego limitu. Obecny poziom uznały za wystarczający 34 rady ławnicze, tj. 24%. Oznacza to, że dominującym stanowiskiem ujawnionym w badaniu nie jest aprobata dla obowiązującego limitu dwunastu dni, lecz postulat jego zwiększenia albo zapewnienia większej elastyczności. W odpowiedziach regularnie powracał także postulat różnicowania limitu w zależności od potrzeb wydziału, rzeczywistego obciążenia sprawami oraz dyspozycyjności ławników.

6. Ocena proporcjonalności rekomendacji

Ustalenie limitu na poziomie dwudziestu dni rocznie stanowi rozwiązanie umiarkowane i proporcjonalne. Z jednej strony odpowiada na wyraźnie ujawnioną w praktyce potrzebę zwiększenia liczby dni orzeczniczych, z drugiej zaś nadal zachowuje ustawowy, roczny pułap udziału ławnika w rozprawach.

Rekomendowana zmiana nie prowadzi do przekształcenia funkcji ławnika w stałe zajęcie zawodowe. Pozwala natomiast lepiej wykorzystać potencjał osób już wybranych do tej funkcji, zwiększa przewidywalność organizacji pracy sądu i ogranicza ryzyko zakłóceń w sprawach wymagających udziału ławników.

7. Konkluzja

W świetle powyższych argumentów rekomenduje się bezpośrednią zmianę art. 170 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych poprzez zastąpienie dotychczasowego limitu dwunastu dni limitem dwudziestu dni w ciągu roku. Zmiana ta lepiej odpowiada rzeczywistym potrzebom organizacyjnym sądów powszechnych, wspiera sprawność postępowań i pozostaje zgodna ze społecznym charakterem funkcji ławnika.

[oprac. P.W.J.]